

CONCHYLIOLOGISCHE VERENIGING
„GLORIA - MARIS”
ANTWERPEN

AANGESLOTEN BIJ HET KONTAKTKOMITEE VAN DE KRINGEN VOOR
NATUURSTUDIE EN NATUURBESCHERMING IN HET ANTWERPSE
NATIZ (VZW)

de JAARGANG VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEELANDERS
FLANDERS MARINE INSTITUTE

REDACTIE : Oostende - Belgium
ANTOINE VEREYCKEN

67235

SECRETARIAAT

J U L I 1 9 6 6

Heer van Bergenstr. 1.
Antwerpen 1.
Telefoon : 33 68 18

nr. 7

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING VAN ZONDAG 5 JUNI 1966

Deze bijeenkomst mocht zich verheugen in een zeer grote toeloop van leden. Spijtig genoeg moest voorzitter Van Cleemput de vergadering teleurstellen met de mededeling dat de verwachte spreker, de heer Van de Sande, zich eens te meer had moeten laten verontschuldigen wegens werkzaamheden. In dit verband las hij trouwens het schrijven voor dat de heer Van de Sande aan secretaris had laten worden en waarbij hij voorstelde zijn spreekbeurt te verschuiven naar augustus a.s. Wegens de vakantieperiode lijkt dit nochtans minder geschikt en voorzitter zal aan betrokken spreker vragen hiervoor de maandvergadering van september 1966 te willen voorbehouden.

Vervolgens lichtte de voorzitter de vergadering in over een speciale jeugdbijeenkomst (15 aanwezigen tussen 13 en 18 jaar) die plaats had op 25.5.1966 met als doel de jeugdafdeling een gans nieuwe richting aan te wijzen en voor te stellen. De afdeling van 9 tot 13 j. (leiding Mevr. Vereycken) en deze van 14 tot 16 j. (leiding: Mevr. Declercq) zullen telkens afzonderlijke bijeenkomsten beleggen tijdens de maandvergaderingen, waarbij bestuursleden hen één en ander zullen aanleren. De leden van 16 jaar en ouder zullen de normale vergaderingen van de volwassenen bijwonen. Deze laatsten zullen terzelfdertijd een apart programma uitwerken, waarbij allerlei aspecten van schelpen- en weekdierkunde aan bod zullen komen. Tevens namen enkele oudere jeugdleden het initiatief om een eigen blad, onder eigen redactie te verzorgen, dat zou worden toegevoegd aan het maandblad en verzonden aan alle ingeschreven jeugdleden. Een nieuw geluid en nieuw vuur dus in de rangen van de jeugd.

Hierna stelt voorzitter Van Cleemput de nu reeds bekende figuur van Ir. Christiaens (Oostende) voor, die zeer bereidwillig en in extremis akkoord was om een causerie te houden. Natuurlijk zou het over zijn geliefdkoord onderwerp "DE PATELLA'S" handelen, dit in verband met zijn oproep dienaangaande in het blad van mei aan de vacantiengangers.

Wegens een defect aan het projectietoestel konden geen dia's worden vertoond en zou spreker aan de hand van de schelpen zelf de toelichtingen verstrekken. Hierbij toonde hij nogmaals de grote complexiteit en verscheidenheid aan van de Keltische Patellidae; voor de Middellandse zeesoorten was het al even erg, alhoewel misschien iets minder complex.

- 129 -

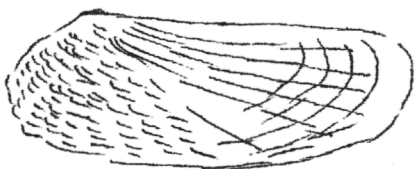
MIJN KENNISMAKING MET *Petricola pholadiformis*.

Op de meeste plaatsen vindt men wel eens losse kleppen en zelfs doubletten aan onze kust. Nooit vindt men echter grote hoeveelheden in het aanspoelsel. Een enkele maal echter vond ik in de Westerschelde een golfbreker bedekt met schelpen van deze boormossel. Op latere tochten ontdekte ik veenbanken welke bij zeer lage tij bloot kwamen. De grond was op deze plaatsen doorzeefd met boorgaten van de *Petricola*-.

Onmiddellijk viel het op dat alle gaten nagenoeg vertikaal gericht waren, zelden schuin en nooit horizontaal. De meeste boringen bevatten een ledige doublet. Toen was ik kwaad om het vuile Scheldewater dat aan deze kolonie het leven had ontnomen. Thans ben ik echter de mening toegedaan dat deze grote hoeveelheid ledige schelpen een normaal verschijnsel is. "De boorders leven in het kerkhof van hun voorzaten". De dieren welke zich in min of meer harde ondergrond hebben ingewerkt leven en sterven in hun gang. De schelp zit vastgeklemd en vastgehaakt. Wanneer de kolonie ouder wordt komen er meer en meer ledige schelpen. Het moet voor "cijferaars" wel mogelijk zijn met tellingen en verhoudingen de beginperiode van zo'n kolonie te achterhalen. De grootste aantallen vindt men juist boven de laagste laagwaterlijn (In de door mij bezochte kolonie!) Het is alsof het regelmatige ontbreken van golfslag de dieren hier gelegenheid gaf zich te vestigen. De kleinste exemplaren (meestal dood) zitten nog hoger. Zon, voedselgebrek, koude en droogte zijn wel oorzaak van het vroegtijdig sterven van deze kleinsten. De grotere exemplaren zitten natuurlijk beneden de laagste laagwaterlijn.

Tussen de vele exemplaren welke ik van meerdere tochten oogste is het mij opgevallen dat sommige afwijkingen regelmatig terug te vinden zijn. In de algemene vorm van de schelp zitten eigenlijk drie hoofdvormen.

BUIKIGE of BOLLE VORM
(normaal voorkomend)

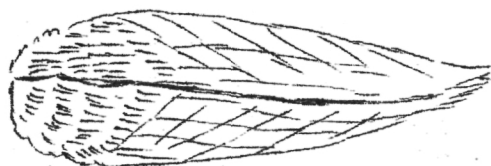
GEREKTE VORM
(in geringer aantal)

GEBOGEN VORM
(slechts enkele
exemplaren ge-
vonden)

Deze drie vormen zaten gemengd in een zelfde biotoop. Van streekafwijking is dus geen sprake. Ook vond ik meerdere exemplaren van elk. Toevallige afwijking van een enkeling is dus eveneens uitgesloten. Bovendien vond ik de drie vormen elk in verschillende grootte, dus vormverandering van juveniel naar adult is weinig waarschijnlijk. Het is mij niet bekend dat er bij *Petricola pholadiformis* namen van variëteiten bestaan. Voor "splitters" is hier misschien nog iets weggelegd?

De symmetrie van de schelpen laat wel eens te wensen over. Een zicht op de ventrale schelprand toont soms een duidelijke S - vorm.

Een andere regelmatige vormafwijking, eveneens op de ventrale schelprand, is een inbochting van de ene kleprand en een overeenstemmende uitgroeiing van de andere schelprand.

Net zoals bij *Mya arenaria* en *Zirfaea crispata* bevat de schelp soms ingesloten slijklaagjes, meestal aan de schelprand nabij de siphos. Ik vermoed dat deze onreinheden naar binnen gebracht worden bij het intrekken van de siphos. Later wordt door de mantel een laagje afgescheiden en het zand ingesloten. Bij meerdere schelpen heb ik op die manier een onafgewerkte insluiting gevonden. De schelp vertoont dan een dubbel wandje waartussen zand zit. Deze onreinheid kan men verwijderen, de schelp is dan een bijkomend verzamelstuk!

Telkens wanneer ik deze plaats bezoek zie ik (voor mij) nieuwe dingen. Misschien gekende zaken maar in ieder geval het beleven waard. Vanwege zijn korte siphos zit de *Petricola*- nooit erg diep. Wanneer men een schelp blootgraaft worden de dunne buisjes vlug ingetrokken. Soms zo vlug de schelp gesloten dat de siphos tussen de rand gekneld zitten. (Hebben die dieren daarin geen gevoel? juist in hun siphos niet?) Zelfs indien U alleen maar verzamelt " om te verzamelen ", dan moogt U toch niet nalaten Uw ogen uit Uw zak te halen. En wanneer U in verzamelwoede een groeireeks van kleine naar grote schelpen, een vormenreeks, een monstruositeitenreeks, losse en gesloten kleppen heeft bijeen gebracht,

dan heeft U TOCH iets geleerd. En dan heeft U een doel zonder het te hebben vooropgesteld !

Na mijn kennismaking te velde ben ik mijn literatuur even gaan raadplegen. De enkele boeken die ik bezit geven zoals gewoonlijk slechts enkele lijntjes per dier.

Juist wanneer men eens echt veel zou willen lezen.

Zelfs prijslijsten heb ik eens nagegaan.

In Nederland kost de schelp van een *Petricola pholadiformis* fl. 0,75 (zegge 10,5 fr.)

Op een Japanse prijslijst S 0,15 (= 7,5 fr.) voor een *Petricola pholadiformis* uit New York.

Met de systematiek nam die Japanse handelaar echter een loopje.

De *Petricola*- bracht hij maar liefst onder bij de *Pholadidae*.

Een *Petricola pholadiformis* met slottanden en uitwendig ligament als uiterlijke kenmerken van de schelp naast een *Pholas*- stellen met accessorische schelpstukken, geen ligament, geen slottanden en een apophyse ! Hoe is het mogelijk !

Vervolgt met : " Mijn kennismaking met *Zirfaea crispata* ".

VAN BULCK.

T I P

over de boekhouding van uw schelpen.

Een fichenstelsel met veel gegevens per schelp is een zeer nuttig iets. Het nadeel is echter aanschaffen van fiches en ZE INVULLEN. Een logboek waarin alle schelpen door elkaar ingeschreven staan (met al hun gegevens), in de volgorde van verzamelen, zou reeds volstaan. Wil men een bepaalde schelp opzoeken of nagaan welke men in zijn verzameling heeft, dan wordt het in zo'n boek zoeken en herzoeken van belang. Persoonlijk geef ik er de voorkeur aan fiches te gebruiken onder de vorm van verzamelingsetiketten. Meestal klein van formaat met een minimum aan schrijfwerk, kan men ze met meer dan duizend in een klein doosje stoppen. Alfabetisch, of per familie gerangschikt kan men bij aankoop vlug nazien of de schelp al dan niet reeds in uw bezit is. Voor synoniemen kan men twee kaartjes invullen.

V.B.

Hoe men economisch aan fiches kan geraken kunt u verder in dit blad vinden!